

ירושלים, כ"ב אדר תשפ"ג
15 מרץ 2023

לכבוד

מר אבנר פלור, מ"מ מנכ"ל וסמנכ"ל בכיר תנועה

משרד התחבורה

באמצעות דוא"ל: apelmanc@mot.gov.il

שלום רב,

הנדון: היועצות ביחס להארכת רישיונות יבואן ישיר לאבנר חברה לרכב בע"מ תוצר בומברדייה

סימוכין: פנייתך מיום 6.11.2022; מכתבנו מיום 6.12.2022

בהמשך למכתבים שבסימוכין, הריני להשיבך כדלקמן:

1. בפנייתך שבסימוכין, ובהתאם לסעיף 12(א) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד – 2013 (להלן **החוק**), נתבקשה הממונה על התחרות (להלן **הממונה**) לייעץ למשרד התחבורה ביחס לחידוש תוקף תוצר בומברדייה מסוג טרקטורון, רכב שטח וטרקטור משא (להלן **ביחד הסיווגים המבוקשים**) ברישיון שניתן לאבנר חברה לרכב בע"מ (להלן **אבנר**) כיבואן ישיר, מכוח סעיף 41 לחוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו – 2016 (להלן **חוק שירותי רכב**).

2. הבדיקה העלתה כי בכל אחד מהסיווגים המבוקשים שנבדקו, התוצרים השונים המיובאים בידי אבנר ועופר חברה לרכב בע"מ (להלן **קבוצת אבנר**) מבודלים זה מזה ולצידם קיימות חלופות המיובאות בידי מתחרותיה של קבוצת אבנר ומהוות חלופות קרובות יותר לכל תוצר. בהתאם לכך, ההחזקה ברישיון לייבוא תוצר בומברדייה במקביל לרישיונות נוספים שבידי הקבוצה, אינה צפויה למנוע את קידום התחרות בתחום. משכך, מסקנתנו היא כי אין מניעה תחרותית מחידוש רישיון היבואן הישיר שבידי אבנר ליבוא התוצר בומברדייה בסיווגים המבוקשים. והכל, כמפורט להלן.

א. הצדדים לבקשה והבקשה

3. **אבנר** היא חברה פרטית¹ העוסקת בייבוא שיווק והפצה של כלי רכב דו-גלגליים, טרקטורונים, רכבי שטח, טרקטורי משא, נגררים, רכבים תפעוליים ורכבים זעירים. לאבנר רישיונות יבואן ישיר לתוצרים סוזוקי, הייסן, EXCAR LVTONG, LOADRITE ו-YADEA. בנוסף, לאבנר חברה אחות בשם עופר חברה לרכב בע"מ (להלן **ביחד קבוצת אבנר**), בעלת רישיון יבואן ישיר לתוצרים

¹ אבנר מוחזקת על ידי מר יצחק גילון (100% מניות רגילות א'), על ידי גב' אביבה ברנר (100% מניות רגילות ב') ועל ידי מר ברוך עוזיאל (100% מניות רגילות ג').

פיאג'ו, קימקו, הוסקווארנה, סי אף מוטו, GAS GAS, מוטו גוצי, ווינט ואפריליה. נוסף על התוצר המבוקש, לקבוצת אבניר רישיונות יבואן בסיווגים המבוקשים לתוצרים קימקו וסי אף מוטו.

4. **בומברדייה** היא קונצרן קנדי בעל פעילות ענפה, העוסק במגוון תעשיות כבדות. בין היתר, הקבוצה כוללת את חברת BRP (Bombardier Recreational Products), אשר מייצרת אופנועי שלג (Ski-Doo), אופנועי ים (Sea-Doo), טרקטורונים, טרקטורי משא ורכבי שטח.

5. בהתאם לסעיף 7 לחוק שירותי רכב, תוקף הרישיונות לתוצר בומברדייה אשר ניתן לאבניר הוא שש שנים, וצפוי לפוג בדצמבר 2023.²

6. במסגרת הבדיקה, נבחנה ההשפעה התחרותית הצפויה מחידוש הרישיון המבוקש בכל אחד מהסיווגים המבוקשים, בנפרד. שכן, מבדיקות קודמות ברשות נמצא כי קיימים הבדלים משמעותיים בין הכלים בכל אחד מהסיווגים בקטגוריה T. בבדיקות אלו נמצא כי טרקטורי משא משמשים בעיקר כרכבי עבודה ואילו טרקטורונים ורכבי שטח משמשים לקוחות בעיקר כרכבי פנאי. ואולם, גם בין כלים אלו נמצאו הבדלים משמעותיים. שכן, בעוד שברכב שטח ניתן לנסוע גם בכבישים, טרקטורון אינו מורשה לנסוע בהם. כמו כן לטרקטורון, בשונה מרכב שטח, יש כידון ולא הגה כך שהנהיגה בטרקטורון דומה יותר לנהיגה באופנוע ומאפשרת רכיבה עד 2 רוכבים בעוד שברכב שטח ניתן לנסוע 2-4 אנשים. עוד נמצא כי קיימים פערי מחיר בין רכבי שטח לבין טרקטורונים בעלי נפח מנוע זהה. להשלמת התמונה, נציין כי גם מנקודת מבט היבואנים ישנן אינדיקציות כי סוגי הרכבים השונים אינם תחליפיים אלו לאלו. לבסוף, חלק מהרגולציה משתנה בין סוג רכב אחד למשנהו, ישנם הבדל מיסוי ביבואם וכן תהליכי הרישוי שונים. נוכח הבדלים אלו, הניתוח התחרותי הנוכחי נערך ביחס לכל אחד מהסיווגים המבוקשים, בנפרד.

ב. תחום הטרקטורונים

7. טרקטורון הוא כלי תחבורה בעל ארבעה גלגלים לפחות, שהנהיגה בו היא באמצעות כידון והישיבה עליו בתנוחת רכיבה (כשרגלי הנהג משני צדי המושב). טרקטורון מיועד לעד שני נוסעים ונפח מנועו אינו עולה על 1,500 סמ"ק. כיום, השימוש העיקרי בו הוא לצורכי פנאי, לצד שימוש מוגבל למטרות חקלאיות.

8. בתחום פעילות זה, קבוצת אבניר מחזיקה בשני רישיונות יבואן נוספים על התוצר המבוקש – סי אף מוטו וקימקו.

9. במהלך שנת 2022, יובאו לישראל כ-3,000 טרקטורונים.³ בתחום הטרקטורונים פועלים כיום שלושה יבואנים מרכזיים – מטרו מוטור שווק (1981) בע"מ (להלן **מטרו מוטור**), קבוצת אבניר ודוד לובינסקי בע"מ (להלן **דוד לובינסקי**). לצידם, פועלים יבואנים ישירים נוספים וכן קיים יבוא עקיף לטרקטורונים, בהיקפים זניחים. מבחינת היקפי הפעילות של כלל היבואנים בתחום הטרקטורונים בכל אחת מהשנים 2019-2022 עולה כי קבוצת אבניר הינה השחקנית השניה בגודלה, לאחר מטרו מוטור המהווה השחקנית הגדולה בתחום.

10. לטרקטורונים מגוון מאפיינים המבדלים טרקטורון אחד ממשנהו. מבדיקות קודמות ידוע כי ישנם הבדלים בין הטרקטורונים השונים הנובעים מנפח המנוע של הרכב ובאים לידי ביטוי ביכולות

² זאת, לאחר מתן ארכה לרישיון הקודם ליבוא התוצר, שתוקפו המקורי היה 31 בינואר 2023.

³ אלא אם צוין אחרת, הנתונים המופיעים במסמך זה הם נתוני הרישום של משרד התחבורה, כפי שמתפרסמים באתר משרד התחבורה. עוד יצוין כי הנתונים המוצגים במסמך זה כוללים טרקטורונים בלבד, ללא טרקטורונים חקלאיים, אולם הוספתם לבדיקה לא השפיעה מהותית על היקפי הפעילות.

הטכניות השונות של הרכבים המפחיתות את התחליפיות בין טרקטורונים בעלי נפחי מנוע בקטגוריות שונות. קטגורית הנפח השונות על פי נתוני משרד התחבורה הן: 201-400 סמ"ק, 401-600 סמ"ק, 601-800 סמ"ק ו 801-1000 סמ"ק. יחד עם זאת, מהשיחות עלה כי קטגוריות נפח המנוע של משרד התחבורה מהוות אינדיקציה מסוימת לתחליפיות בין הטרקטורונים השונים בעיני הלקוחות, אולם יתכן כי עבור לקוח ישנה תחליפיות מסוימת בין טרקטורונים מקטגורית נפח מנוע אחת לאחרת, בהתאם לפרמטרים טכניים אחרים הקיימים ברכבים. ההבדלים הטכניים בין הרכבים משתקפים, בין היתר, ברמות המחירים, כפי שיוצג בהמשך.

11. טרקטורוני בומברדייה, התוצר המבוקש, נעים בין 649 סמ"ק ועד 1,000 סמ"ק (להלן **הטווחים הרלוונטיים**), כך שהבדיקה התמקדה בטווחים אלו. טרקטורוני קימקו המיובאים לישראל מאופיינים בנפחי מנוע בטווח אשר נמוך משמעותית מהטווחים הרלוונטיים (249-367 סמ"ק), ועל כן אינם רלוונטיים לבדיקתנו. שכן, כלים אלו חלשים משמעותית מאלו של בומברדייה ובהתאם זולים באופן משמעותי מהם. טרקטורוני סי אף מוטו, לעומת זאת, מאופיינים בטווח רחב (495-963 סמ"ק), אשר חופף ברובו לזה של בומברדייה. לפיכך, בדיקתנו התמקדה במקטעי הפעילות הרלוונטיים לשני התוצרים הללו – בומברדייה וסי אף מוטו וכן בסוגיה האם ייבואם במקביל בידי קבוצת אבנר משפיע על התחרות במקטעי פעילות אלו.

12. מבחינת היקפי הפעילות ביבוא טרקטורונים בטווחים הרלוונטיים בין השנים 2019-2022, עולה כי מדובר במקטעים ריכוזיים המאופיינים במיעוט יחסי של שחקנים. מבחינת היקפי הפעילות בחלוקה לפי טווחי נפחי מנוע בטווח 601-800 סמ"ק וכן 801-1,000 סמ"ק, נמצא כי היקף פעילותה של קבוצת אבנר נע בין 14%-29% וכן 47%-66%, בהתאמה.⁴ בהתאם לכך, קבוצת אבנר היא שחקן משמעותי בתחום, ובפרט, בטווח שנע בין 801-1,000 סמ"ק קבוצת אבנר היא השחקנית בעלת היקף הפעילות הגבוה ביותר. עוד נמצא כי היקף פעילותה של קבוצת אבנר בשני הטווחים הרלוונטיים נובע מצירוף שני התוצרים – בומברדייה וסי אף מוטו. משכך, הועמקה הבחינה במטרה לבחון את מידת התחליפיות בין שני התוצרים המיובאים על-ידה.

13. כפי שיפורט להלן, נמצא כי הגם שקבוצת אבנר נמנית על שלוש השחקניות המובילות בתחום הטרקטורונים, ישנם הבדלים משמעותיים בין התוצרים השונים שהיא מחזיקה, כך שפיצולם בין שני יבואנים לא בהכרח יוביל לקידום התחרות בתחום.

14. בחינת מאפייניהם ומחירים של טרקטורוני בומברדייה וסי אף מוטו מלמדים על שונות מהותית בין התוצרים. טרקטורוני בומברדייה מיוצרים כאמור בקנדה ומיועדים ללקוחות מתקדמים, בעוד שטרקטורונים מתוצר סי אף מוטו, מיוצרים בסין ומיועדים ללקוחות מתחילים. פערים אלו באים לידי ביטוי בפערי מחיר של עשרות אחוזים בין התוצרים השונים, כפי שעולה מהשוואת מחירים של טרקטורונים בנפחי מנוע דומים.⁵

15. אמנם, המחירים שנבחנו לכלים אלו נקבעים לאחר שכלים אלו מיובאים בידי יבואן אחד, קרי קבוצת אבנר, הפועל למקסום רווחיו מייבוא שני התוצרים במקביל. אולם, פערי המחיר שנצפו

⁴ כפי שצוין לעיל, יצוין כי עלו אינדיקציות שונות לאופן סיווג הטרקטורונים לפי טווחי נפחי המנוע. במכתב זה מוצגים הנתונים בהתאם לסיווג שעורך משרד התחבורה. יחד עם זאת, חלוקה זו אינה בעלת השפעה מהותית על מסקנות בדיקתנו.

⁵ ככלל, נמצאו פערים מהותיים הן ביחס למחירי מחירון והן ביחס לנתוני מכירות בפועל, כפי שנמסרו על-ידי היבואן.

הינם כה משמעותיים, ובהיקפים של עשרות אלפי שקלים, כך שיש בהם אינדיקציה לבידול בין הטרקטורונים מהתוצרים השונים בעיני הלקוחות.

16. לפיכך, הבדיקה העלתה כי קיים בידול משמעותי בין דגמי הטרקטורונים של התוצרים השונים המיובאים בידי קבוצת אבנר. שכן, סביר כי לקוח לא יתלבט בין דגמים מהתוצרים האמורים אלא ישקול דגמים מתחרים, אשר דומים יותר במאפייניהם ובמחירם.

17. לבסוף, נבחן האם קיימים דגמי טרקטורונים נוספים המיוצרים בידי התוצרים הרלוונטיים, שאינם מיובאים על ידי קבוצת אבנר. ואכן, נראה כי לא אותר דגם מקביל מתוצר אחר, בעל מפרט דומה לדגמים המיובאים על-ידו, אשר אינו מיובא על ידי הקבוצה. משכך, לאחר בחינת המידע שנמסר מהיבואן, לא נמצאה אינדיקציה כי המגוון המיובא לישראל צומצם כתוצאה מייבוא במקביל של שלושה תוצרים בתחום הטרקטורונים.

18. לסיכומו של עניין זה, אנו סבורים כי אין מניעה תחרותית מהארכת רישיון היבואן של אבנר לייבוא טרקטורונים מתוצר בומברדייה.

ג. תחום רכבי השטח

19. תחום רכבי השטח הוא מצומצם וכולל מכירות של כ-1,500 רכבים בשנת 2022. בתחום זה, קבוצת אבנר מחזיקים ברישיון יבואן של התוצרים בומברדייה וסי אף מוטו. לרכבי השטח המיובאים מתוצרים אלו נפחי מנוע הנעים בין 800 סמ"ק לבין 1,000 סמ"ק, ועל כן בדיקתנו התמקדה בטווח זה.⁶

20. מבחינת היקפי הפעילות של המתחרים השונים בתחום רכבי השטח בעלי נפח מנוע של 800-1,000 סמ"ק עולה כי תחום רכבי השטח הוא תחום ריכוזי, כאשר קבוצת אבנר היא המתחרה בעלת היקפי הפעילות המשמעותיים ביותר. עם זאת, בדומה לתחום הטרקטורונים, הבדיקה מלמדת כי ישנם הבדלים משמעותיים בין שני התוצרים המיובאים בידי היבואן. אמנם, לתוצרים בומברדייה וסי אף מוטו רכבי שטח בעלי נפחי מנוע בטווח דומה (800-1,000 סמ"ק), אולם גם בסיווג זה ניתן לראות פערי מחיר של עשרות אחוזים בין דגמי התוצרים השונים באופן המלמד על בידול בין שני התוצרים.⁷ ממצא זה תואם למידע הנמסר מהיבואן, לפיו לשני התוצרים מאפיינים שונים ופונים לקהל יעד שונה.

21. גם ביחס לתחום זה, בדומה לאמור לעיל, נבחנו האם קיימים דגמים נוספים המיוצרים על-ידי היצרנים אולם היבואן נמנע מלייבאם. גם ביחס לתחום זה, לא אותר דגם מקביל מתוצר אחר, בעל מפרט דומה לדגמים המיובאים על-ידו, אשר אינו מיובא על ידי הקבוצה. משכך, לאחר בחינת המידע שנמסר מהיבואן, לא נמצאה אינדיקציה כי המגוון המיובא לישראל צומצם כתוצאה מייבוא במקביל של שני התוצרים על-ידי הקבוצה.

22. נוכח העובדה כי דגמי התוצרים השונים מבודלים ולא צפויים להתחרות זה בזה, ייבואם במקביל על-ידי יבואן יחיד לא צפוי למנוע את קידום התחרות בתחום. משכך, בראיתנו אין מניעה מהארכת רישיון היבואן של אבנר לייבוא רכבי שטח מתוצר בומברדייה.

⁶ מקטע זה מהווה אף את עיקר המכירות בתחום רכבי השטח. כך לדוגמא, בשנת 2022 נרשמו 1,359 רכבי שטח בטווח זה, מתוך סך של 1,474 רכבי שטח שיובאו בשנה זו לישראל.

⁷ ככלל, נמצאו פערים מהותיים הן ביחס למחירי מחירון והן ביחס לנתוני מכירות בפועל, כפי שנמסרו על-ידי היבואן.

ד. תחום טרקטור משא

23. טרקטור משא הוא רכב לשימוש מסחרי, הכולל משטח הטענה ומיועד לגרירה והובלת טובין. בתחום זה, בדומה לטרקטורונים, ניתן להבחין בין טרקטורי משא המיועדים לחקלאות לבין טרקטורי משא המיועדים לשימושים אחרים.

24. בשנת 2022, נרשמו בישראל מעל ל-1,200 טרקטורי משא, כאשר כ-40% מהם הם טרקטורי משא חקלאיים. גם בתחום פעילות זה, קבוצת אבניר מחזיקה ברישיון יבואן של התוצרים בומברדייה וסי אף מוטו.

25. במסגרת הבדיקה, נבחנו היקפי הפעילות השנתיים של המתחרים השונים בתחום טרקטורי המשא, בחלוקה לטרקטור משא שאינו חקלאי, טרקטור משא חקלאי וסך טרקטורי המשא.⁸ מהנתונים עולה כי במקטע של טרקטור משא קבוצת אבניר נמנית בין שלוש היבואניות המרכזיות בתחום. בתחום טרקטורי המשא שאינם חקלאיים, קבוצת אבניר היא השניה בגדולה. בתחום טרקטורי המשא החקלאיים, קבוצת אבניר היא השלישית בגודלה, כאשר היא אוחדת בהיקפי פעילות נמוכים משמעותית מהשחקניות המובילות בתחום, דוד לובינסקי ומטרו מוטור.

26. בדומה לתחומי הפעילות שהוצגו לעיל, גם בתחום זה קיימת חפיפה מסוימת בין מקטעי הפעילות של שני התוצרים המיובאים על ידי קבוצת אבניר, אולם גם בתחום פעילות זה, הבדיקה העלתה כי קיים בידול בין התוצרים – הן בנפח המנוע⁹ של הכלים ובהתאם גם במחירם.¹⁰ כפי שצויין לעיל, אמנם הבדיקה נערכה ביחס למחירים אשר נקבעים בידי יבואן יחיד המייבא את שני התוצרים במקביל, אולם מאחר שמדובר בפערי מחיר כה משמעותיים, סביר להניח כי אלו משקפים שוני מהותי בין התוצרים השונים.

27. גם ביחס לתחום זה, בדומה לאמור לעיל, נבחנו האם קיימים דגמים אשר עומדים בתקינה הנדרשת לשם ייבואם לישראל אולם היבואן נמנע מלייבאם. לאחר בחינת המידע שנמסר מהיבואן, גם ביחס לתחום פעילות זה לא נמצאה אינדיקציה כי המגוון המיובא לישראל צומצם כתוצאה מייבוא במקביל של שני התוצרים בתחום רכבי השטח.

28. לאור זאת שמדובר בהיקפי פעילות נמוכים משמעותית ביחס לאלו של המתחרות המשמעותיות בתחום, ונוכח ההבדלים המשמעותיים בין התוצרים שהיבואן מייבא, אנו סבורים כי אין מניעה תחרותית מהארכת רישיון היבואן של אבניר לייבוא רכבי שטח מתוצר בומברדייה.

ה. סיכום

29. בהמשך לבקשה לחידוש תוקף תוצר בומברדייה בסיווגים המבוקשים, נבחנה פעילותה של קבוצת אבניר בתחומי פעילות אלו. בפרט, נבחנה ההשפעה התחרותית של ייבואם במקביל של מספר תוצרים על-ידי הקבוצה.

⁸ יצויין כי בחינה נפרדת ביחס לטרקטורי משא בעלי הספק של עד 24 KW, בהתאם לרגולציה בתחום, מובילה לממצאים דומים.

⁹ ביחס לכלים שנמכרו במחצית הראשונה של 2022 נצפו אף פערים מהותיים ביחס לנפחי המנוע של טרקטורי המשא של התוצרים השונים, באופן המהווה אף הוא אינדיקציה לריחוק תחרותי בין שני התוצרים. יחד עם זאת, מאחר שבשנת 2021 נמכור כלים בעלי טווח נפח מנוע דומה, נערכה הבחינה ביחס למחיריהם.

¹⁰ ככלל, נמצאו פערים מהותיים הן ביחס למחירי מחירון והן ביחס לנתוני מכירות בפועל, כפי שנמסרו על-ידי היבואן.

30. הבדיקה העלתה כי אמנם לקבוצת אבניר פעילות משמעותית בסיווגים המבוקשים, אולם בכל אחד מסיווגים אלו, התוצרים המיובאים בידי הקבוצה מבודלים זה מזה ופונים לקהל לקוחות שונה. כמו כן, לא נמצאו אינדיקציות לכך שהיבואן נמנע מייבוא דגמים אשר עשויים להוות תחרות לדגמים אחרים אותם הוא מייבא. משכך, מסקנתנו היא כי המשך ייבוא במקביל של תוצרים אלו בידי קבוצת אבניר לא צפוי למנוע את קידום התחרות בתחום.

31. לאור כל האמור, אין אנו רואים מניעה תחרותית לחידוש תוקף תוצר בומברדייה בסיווגים המבוקשים ברישיון היבואן שבידי קבוצת אבניר.

אנו זמינים לכל שאלה או הבהרה.

בברכה ובכבוד רב,

שאול תם כלכלן

רשות התחרות